

9 МАЙ — ХОТИРА ВА ҚАДРЛАШ КУНИ

Tibbiyotning oliy maqsadi — inson salomatligiga erishishdir

Ўзбекистонда sog'liqni saqlash Здравоохранение Узбекистана

Газета 1995 йил октябрь ойидан чиқа бошлаган • www.uzssgt.uz, uzss@yandex.ru • 2018 йил 4 май • № 18 (1195)

ИНСОН ҚАДРИ УЛУҒ, ХОТИРА МУҚАДДАС!

Тинчлик аталмиш олий неъмат эзгу амаллар билан янада гўзалдир. Шундай экан, ушбу дориломон кунларда ўтганларни хотирлаш, ёши улуғларни қадрлаб, дуосини олиш ҳар биримиз учун ҳам фарз, ҳам қарз-дир. Шу маънода мамлакатимизда ҳар йили 9 май — Хотира ва қадрлаш куни, умумхалқ байрами сифатида кенг нишонланиши, айниқса, уруш ва фронт орти меҳнат фахрийлари алоҳида эъзозланиши бежиз эмас. Уларга бўлган эътиборнинг йилдан-йилга ортиб бораётгани эса тинчликсевар халқимиз хоҳиш-иродасининг юксак ифодасидир.

Ҳа, хотира уйғонса гўзал, қадрлаш эзгу амал. Шу боис ҳам бу улуғ айём кунинда пойтахтимиз маркази ва мамлакатимизнинг барча ҳудудларидаги Мотамсаро она ҳайкали пойига гуллар қўйиб, жанг майдонларидан қайтмаган минг-минглаб юртдошларимиз номларини ёдга олиб, улар хотирасига ҳурмат бажо келтирамыз. Шунингдек, жанг майдонларида жасорат кўрсатган, фронт ортида фидокорона меҳнат қилиб, бугунги фаровон кунларда юз ёш билан юзлашиб, юздан ошиб, хонадон ва давраларимизнинг файзи бўлиб, қарилек гаштини сураётган фахрийларимиз, том маънодаги халоскорларимизга эҳтиром кўрсатамыз. Бугунги оsoйишта ҳаётимиз учун уларга чексиз миннатдорлик билдирамыз.

Расмий маълумотларга қараганда, Иккинчи жаҳон урушига Ўзбекистондан 1 миллион 433 минг 230 нафар эркак, 500 нафарга яқин хотин-қизлар сафарбар қилинган. Ачинарлиси, 604 минг 52 нафар ҳамюртимиз уруш майдонларидан саломатлигини йўқотиб, ногирон бўлиб қайтишган.

(Давоми 2-бетда).

Устозга эҳтиром

ОЛИМНИНГ КЕКСАЛИК ШУКРОНАСИ

Ҳаётда шундай инсонлар борки, улар ўзининг эзгу фазилатлари, қолаверса, касбига бўлган садоқати ва ижодкорлиги билан эл орасида обрў-эътиборга сазовор бўлишади. Ана шундай инсонлардан бири кўп йиллар давомида халқимиз саломатлиги йўлида астойдил хизмат қилган, стоматология мактабини яратган олим Миржамол Мирёкубов бўлиб, яқинда у кишининг таваллуд кунларига 90 йил тўлади.

Миржамол Мирёкубов мактабини аъло баҳолар билан тугатгач, тиш техникани тайёрлайдиган техникумда 2 йил таҳсил олади. Сўнгра икки йил мазкур йўналишда фаолият юритиб, 1952 йилда Москва стоматология институтига ўқишга қабул қилинади. Етук мутахассис олий ўқув юртини муваффақиятли тугатгач, Тошкент шаҳрига келиб, мазкур соҳани ривожлантиришда ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб, ҳозиргача шогирдларига тизим йўналиши бўйича ўз маслаҳатларини бериб

(Давоми 3-бетда).

Анжуман

НОГИРОНЛИГИ БЎЛГАН ШАХСЛАРНИ ТИББИЙ-ИЖТИМОЙ ҲИМОЯЛАШ АСОСИЙ ЭЪТИБОРДА

Хабарингиз бор, давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 1 декабрда "Ногиронлиги бўлган шахсларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони қабул қилинган эди.

Мазкур ҳужжатнинг ижроси юзасидан аҳоли эҳтиёжманд қатламнинг ҳаёт сифати ва даражасини кўтариш, уларга тиббий-ижтимоий ёрдам кўрсатиш ва реабилитация қилиш самарадорлигини ошириш, таълим олиш, махсус касб-хунарга тайёрлаш ва қайта тайёрлаш тизимини такомиллаштириш, энг муҳими, ишга жойлаштиришни таъминлаш борасида қатор ишлар амалга оширилиб келинмоқда.

Жорий йилнинг 2 май куни мазкур ҳужжатнинг мақсад ва моҳиятини ўрганишга бағишланган анжуманда ҳам бу ҳақда батафсил сўз юритилди.

(Давоми 6-бетда).

ИНСОН ҚАДРИ УЛУФ, ХОТИРА МУҚАДДАС!

Қарийб 500 минг нафар юртдошимиз эса совуқ уруш майдонларида қаҳрамонларча ҳалок бўлган. Бошқача айтганда, ҳалқимиз мана шундай оғир вазиятда кунни кун, тун-

хонадонидир. Шу ўринда айтиш керакки, ер юзида камдан-кам давлат ва миллат бундай юксак инсонийлик фазилатлар билан гурурланиши мумкин. Бундан ташқари, уруш йилла-

билан истиқлол нашидасидан қалб жароҳатлари таскин топди. Шунинг учун ҳам уларнинг номи Республика "Нуроний" жамғармаси ташаббуси ва ҳомийлигида чоп этилган салкам 40 жилдди "Хотира китоби" ҳамда "Пўлат варақли китоб"лар саҳифаларига зарҳал ҳарфлар билан ўчмас қилиб битилди. Қолаверса, ҳалқимиз Юрт озодлиги учун курашган қаҳрамонларни унутгани йўқ, унутмайди ҳам. Жумладан, давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг 2018 йил 26 апрелдаги топшириғига биноан, Пойтахтимизда бир вақтлар "Халқлар дўстлиги" деб номланган метро бекати, санъат саройи ва кенг бекатга шу атома, Шайхонтохур туманидаги кўчага эса Шомаҳмудовлар номи қайтарилгани фикримизнинг ёрқин ифо-

ЭЪТИБОР БЕРИНГ

Уруш йиллари мамлакатимизда 115 та эвакуацион, кўчма госпитал ташкил этилиб, унда ўзбекистонлик шифокорларнинг фаол иштироки билан ярадор ва беморлар мураккаб жарроҳлик операциялари амалга ошириш йўли билан жанг майдони ва тинч меҳнат шароитига қайтарилган. Бир сўз билан айтганда, ушбу фронтда бутун ўзбек миллати иштирок этди.

ни тун демай машаққатли меҳнат қилиб фронт ҳамда ғалаба учун муносиб ҳисса қўшган. Уруш бошланиши билан фронт ҳудудларидаги ўзбекистонга кўчириб келтирилган турли миллатларга мансуб бир миллионга ақин оила ва 200 минг нафар оиласиз болаларни ўз бағрига қабул қилган, "Сен етим эмассан", дея улар билан борини баҳам қўриб, меҳр берган. Хатто бир оила бир қанча етим болаларни фарзанд қилиб олиб, тарбиялаган. Хусусан, ана шундай оилаларнинг бири – 14 нафар етим болани ўз тарбиясига олган тошкентлик темирчи Шоаҳмад Шомаҳмудов

(Давоми. Боши 1-бетда).

Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ва ногиронларига 5 миллион сўм миқдорида пул мукофотининг берилиши, хоҳишларига кўра ўзлари жанг қилган мамлакатларга сафарга чиқишлари, шунингдек, саломатликларини тиклаш учун Ялта ва Кисловодск шаҳарларидаги "Ўзбекистон" ҳамда республикамиздаги бошқа сиҳатгоҳларга бир нафар кузатувчи ҳамроҳлигида бепул боришлари, уларни зарур авио ва темирйўл чипталари билан таъминлашга алоҳида эътибор берилган.

ри мамлакатимизда 115 та эвакуацион, кўчма госпитал ташкил этилиб, унда ўзбекистонлик шифокорларнинг фаол иштироки билан ярадор ва беморлар мураккаб жарроҳлик операциялари амалга ошириш йўли билан жанг майдони ва тинч меҳнат шароитига қайтарилган. Бир сўз билан айтганда, ушбу фронтда бутун ўзбек миллати иштирок этди. Бугун эса замон ўзгарди, вақт ўтиши

дасидир. Айниқса, Президентимизнинг: "Тарихий ҳақиқатни қарор топтириш, ҳалқимизнинг эзгу фазилат ва қадриятларини абадийлаштириш учун, Шомаҳмудовлар оиласига бағишланган, "Халқлар дўстлиги" деб номланган ёдгорлик ансамблини пойтахтимиз марказидаги майдонга қайтарсак, адолатли бўлади", дея таъкидлагани эса миллатсевар ҳалқимиз-

нинг дилидаги айна муддо бўлди.

Шу ўринда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 16 апрелдаги "Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларини рағбатлантириш тўғрисида"ги Фармони ҳамда "Хотира ва Қадрлаш кўнига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори ҳаётиимизда гоёт катта воқеалик бўлди. Мазкур ҳужжатларда уруш қатнашчиларини рағбатлантириш учун бир қатор муҳим тадбир, долзарб вазифалар назарда тутилган. Айниқса, Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ва ногиронларига 5 миллион сўм миқдорида пул мукофотининг берилиши, хоҳишларига кўра ўзлари жанг қилган мамлакатларга сафарга чиқишлари, шунингдек, саломатликларини тиклаш учун Ялта ва Кисловодск шаҳарларидаги "Ўзбекистон" ҳамда республикамиздаги бошқа сиҳатгоҳларга бир нафар кузатувчи ҳамроҳлигида бепул боришлари, уларни зарур авио ва темирйўл чипталари билан таъминлашга алоҳида эътибор берилган. Бундан ташқари, Дастурга мувофиқ, Иккинчи жаҳон урушининг ҳар бир қатнашчиси, фронт орти меҳ-

нат фахрийлари, мустақиллик йилларида хизмат бурчини бажариш чоғида ҳалок бўлган ҳарбий хизматчилар ва ҳуқуқий муҳофаза қилиш органлари ходимларининг оила аъзоларига моддий ва маънавий ёрдам кўрсатиш мақсадида вазирлик, идора ва бошқа ташкилотлар, ҳарбий қисмлар вакиллари томонидан тегишли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Мақсадимиз – Ватан ҳимоясига масъул ҳарбий хизматчилар бу борада барчага намуна бўлиб, дунёда турли қарама-қаршиликлар тобора кескинлашиб, терроризм, экстремизм хавфи кучайиб бораётган бир пайтда тинчлик деган бебаҳо неъматнинг қадрига етишимиз керак. Бунинг учун ҳар биримиз масъул эканимизни унутмасдан, доимо оғоҳ бўлишимиз зарур. Зеро, шоир айтганидек:

**Тинчлик она заминга,
Давру-даврон сурайлик.
Келажаги барқарор,
Юртни обод кўрайлик.**

**Искандар РАҲМОН,
Куролли Кучлар
фахрийси, журналист.**

Видеоселектор

ФАОЛИЯТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА ИСТИҚБОЛДАГИ ВАЗИФАЛАР МУҲОКАМАСИ

Жорий йилнинг 28 апрель куни Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигининг видеоселектор тарзида навбатдаги ҳайъат йиғилиши бўлиб ўтди. Унда тизимда амалга оширилаётган ислохот жараёнларининг бориши, улар ижросини назорат қилиш, олдинда турган муҳим вазифалар, аҳолига кўрсатилаётган тиббий хизматлар сифат даражаси таҳлили ва эътибор қаратилиши лозим бўлган долзарб масалалар муҳокама этилди.

Тадбирни Соғлиқни сақлаш вазири Алишер Шадманов кириш сўзи билан очиб, мамлакатимизда тиббиёт тизимида олиб борилаётган фаолиятлар хусусида тўхталиб ўтди. Шундан сўнг тадбир иштирокчиларини йиғилиш кун тартибидан ўрин олган масалалар билан таништириб, вазирликнинг янгида тайинланган ҳайъат аъзоларини эълон қилди ва уни қатнашчилар бир овоздан тасдиқлашди. Кейинги масала Тошкент вилояти соғлиқни сақлаш тизими фаолиятининг таҳлилий текширув натижаларига бағишланди ва бу борада вазирликнинг даволаш-профилактика ёрдамини ташкиллаштириш бош бошқармаси бошлиғи Фаррух Шарипов ахборот берди. Таъкидладики, ўтган қисқа вақт мобайнида Президентимиз Тошкент вилоятига ҳар сафар ташриф буюрганида ҳудудда аҳолига

кўрсатилаётган тиббий хизматлар сифатига ҳам алоҳида эътибор қаратиб келмоқда. Бунинг натижасида амалга оширилиши лозим бўлган вазифалар ижросини таъминлашга қўшимча маблағлар йўналтирилган бўлсада, вилоятда соғлиқни сақлаш тизимида олиб борилаётган фаолиятлар самарадорлигини ижобий баҳолаб бўлмайди. Хусусан, ҳужжатлар билан ишлашда ижро интизомини таъминлашда сусткашликка йўл қўйилиб, ўтказилаётган тиббий қўриқлар юзаси амалга оширилмоқда. Шунингдек, исталмаган ҳомиладорлик, оналар ўлимининг олдини олишга қаратилган чора-тадбирлар яхши йўлга қўйилмаётганлиги, кадрлар таъминоти ҳамда мутахассислар малакасини ошириш борасидаги фаолиятларни ҳам қониқарсиз, деб баҳолаш мумкин. Бу эса жойларда ишларнинг қатъий назоратга

олинмаётганлиги ва вазифаларга масъулият билан ёнадашилмаётганлигидан далолатдир. Йиғилиш давомида бу борада айтиб ўтилган масалалар юзасидан Тошкент вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси бошлиғи Тўрақул Арзикулов сўзга чиқиб, фаолиятдаги мавжуд камчиликларни бартараф қилиш мақсадида амалга оширилаётган ишлар бўйича ахборот ҳисоботини берди.

Видеоселектор муҳокамасига қўйилган иккинчи масала – 2018 йил Инвестиция дастури режасига киритилган вазифалар, шу билан бирга, жорий йил куз-қиш мавсумига тайёргарлик ишларини бориши бўйича вазирликнинг Қурилиш, реконструкция ва бино ва иншоотлардан фойдаланишни назорат ва мониторинг қилиш бошқармаси бошлиғи вазифасини вақтинчалик бажарувчи Акмал Норбековнинг ахбороти тингланди. Маърузачи мазкур масалалар бўйича ҳудудлардаги мавжуд ҳолатларга тўхталиб, камчилиги ва сусткашликка йўл қўйилаётган вилоятлар хусусида атрофлича сўз юритди. Жумладан, йилдан-йилга ўтувчи қурилиш иншоотлари, уларни замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш иш-

ларидаги камчиликларни айтиб ўтди. Навбатдаги масала – дерматовенерология ва тиббий косметология ёрдамини янада ривожлантириш бўйича чора-тадбирлар комплекси ижроси юзасидан амалга оширилган ишлар тўғрисида вазирликнинг даволаш-профилактика ёрдамини ташкиллаштириш бош бошқармаси бошлиғи ўринбосари Баҳром Мўминов маъруза қилди. Унда келтирилган муҳокамали маълумотлар, камчиликлар, алоҳида эътибор қаратиш лозим бўлган вазифалар бўйича Республика ихтисослаштирилган дерматология ва венерология илмий-амалий тиббиёт маркази директори Улуғбек Собиров Самарқанд вилояти ҳудудий студиясидан ахборот берди. Шундан кейин, бирламчи тиббий-санитария ёрдами муассасаларининг, яъни қўп тармоқли, шаҳар

ва қишлоқ оилавий поликлиникалари ҳамда қишлоқ врачлик пунктлари фаолияти таҳлили тўғрисида Жамият саломатлиги ва соғлиқни сақлаш ташкил этиш илмий-тадқиқот институти директори Зулҳумор Муталова муҳим маълумотларни иштирокчилар эътиборига ҳавола қилди. Танқидий-таҳлилий ёндашулар асосида тақдим этилган ҳолат, камчилик ва ҳал қилиниши лозим бўлган муаммолар бўйича Самарқанд ҳамда Сурхондарё вилоятлари билан тўғридан-тўғри боғланилиб, ҳисобот ахбороти тингланди. Шунингдек, ҳайъат йиғилишида соғлиқни сақлаш тизимидаги ҳусусий секторни ривожлантириш тўғрисида қабул қилинган қарорлар ижросида амалга оширилаётган ишлар ҳам муҳокама қилинди.

Хулоса қилиб айтганда, йиғилишда қўриб чиқилган масалалар бўйича тегишли ҳудудлардаги студиялар билан боғланиб, зарурий топшириқлар белгилаб берилди. Айниқса, иш фаолиятида камчиликлар аниқланган вилоят соғлиқни сақлаш бошқармалари масъулларига қўшимча вазифалар топширилиб, асосий мақсад аҳолига кўрсатилаётган тиббий хизматлар сифатини яхшилаш ҳамда тизимнинг ҳудудлардаги фаолиятини янада такомиллаштириб бориш эканлиги тушунтирилди. Тадбир сўнгида муҳокамалар хулосаси бўйича тегишли қарорлар қабул қилинди.

Ҳасан АБДУҒАНИЕВ.

Устозга эҳтиром

ОЛИМНИНГ КЕКСАЛИК ШУКРОНАСИ

келмоқда. Таъбир жоиз бўлса, мақоламиз мавзусини бежизга «Олимнинг кексалик шукронаси» деб атамадик. Келинг, фидойи инсоннинг ҳаёт ва фаолият йўлига назар ташлайлик...

Миржамол Мирёкубов пойтахтга қайтган, Москва стоматология институтида таҳсил берган устозлари А. Бусыгинни, М. Бусыгиналар билан маслаҳатлашиб, ҳозирги Тошкент тиббиёт академиясида ташкил қилинган стоматология факультетига ёрдам бериш, ортопедик, терапевтик стоматология кафедраларини шакллантириш ишларини олиб бориш таклифини киритди. Шу билан бирга, соҳа мутахассислари ҳамкорлигида кафедра ва тиш техниги лабораторияси ҳам фаолият бошлади. Миржамол Мирёкубов ассистент сифатида талабаларга сабоқ бера бошлади. Уша пай-

кўлланилди. Бунинг тасдиғи сифатида айтиш жоизки, клиникада тиш таёрлаш лабораториясида тиш протези тайёрлаш ишлари биринчи бор собиқ иттифок даврида айнан битта китобда муаллиф Миржамол Мирёкубов томонидан янгича усулда жорий қилинди. Тавсия қилинган ушбу янги усулда дарс олиб бориш тўғрисида Киевда бўлиб ўтган иттифок стоматологлари илмий кенгаши съездида салоҳиятли мутахассис Миржамол Мирёкубов маъруза қилди. Унда устознинг яратган янгилликлари қабул қилинди ва дунё миқёсидаги барча стоматология йўналишидаги олий ўқув юртли ва кафедраларда талабаларга сабоқ берилга бошланди. Жумладан, шу кунга қадар у тавсия қилган янги усул Москва, Киев шаҳарлари ва бир қанча кафедралар ҳамда Тошкент стоматология институтида татбиқ

ропротезирование) яратди, шунингдек, ҳамкор муаллиф сифатида «Большая медицинская энциклопедия», «Узбекча-русча изоҳли лугат», «Узбекча-русча тиббий лугат» номли китобларни чоп этилишида ўз хиссасини қўшди. Ўз касбининг моҳир устаси 12 йил давомида меҳнат фаолияти билан бирга Ўзбекистон стоматологлари илмий жамиятида раис вазифасини бажариб келди. Шу йилларда барча вилоятларда ихтисослашган стоматология поликлиникаларини бунёд этишда фаол иштирок этди.

Мақоламиз қаҳрамони билан суҳбат чоғида улар куйидаги фикрларини баён этдилар:

— Москвада ўқиб юрган кезларимда стоматология поликлиникаларидаги шароитларга ҳавас қилар эдим. Ўқишни битириб келгач, Соғлиқни сақлаш вазирлиги топишириги билан барча вилоятларда бўлиб, у ердаги стоматолог ҳамда тиш техниги мутахассиси ишлайдиган кабинетларни кўздан кечирганимда кўпгина камчилик ва муаммоларга дуч келдим. Ушбу масалаларга ойдинлик киритиш мақсадида вазирлиқнинг мутасадди раҳбарларига ўз таклифларимни айтдим. Натижада давлатимиз томонидан соҳа мутахассисларини тайёрлаш ва меҳнат қилишлари учун кенг имкониятлар яратилди. Айниқса, Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти Исроил Каримовнинг ташаббуси билан 2014 йилнинг 24 июлида «Тошкент давлат стоматология институти» ташкил этиш тўғрисида»ги Қарорининг қабул қилиниши кўп сонли стоматологларнинг орузсини амалга ошириш десам, муболага бўлмайди. Бугунги кунда қарор ижроси бўйича амалдаги фаолиятлар ўз самарасини бераётганлиги, албатта қувонарлидир. Тошкент давлат стоматология институтида таҳсил олаётган талабалар учун яратилган шароит ва имкониятлар уларни назарий ва амалий билим олишларида муҳим аҳамият касб этмоқда. Шунингдек, институт бир қанча хорижий давлатларнинг тиббиёт олий ўқув юртли ва клиникалари билан ҳамкорлик ишларини йўлга қўйган. Шу билан бирга бўлажак стоматологларимизнинг чет элларда ўтказилаётган нуфузли тадбирларда иштирок этиб, ютуқли натижаларни қўлга киритаётганлигини ҳам мамнуният билан ай-

тмоқчиман. Кейинги йилларда стоматология йўналишидаги барча тиббиёт муассасалари, ҳатто чекка ҳудудлардаги қишлоқ врачлик пунктлари ва қишлоқ оилавий поликлиникалари ҳам замо-

Бундан ташқари, 2017 йилда ўзбек, қozoқ, рус, инглиз тилларида устознинг болалар саломатлигига бағишланган "Зубы целы - бодрый дух", "Потомкам чтобы здо-

тларда дарслар рус тилида олиб борилад эди. Бу эса талабаларга қийинчилик туғдирганлиги сабабли, тажрибали педагог ўзбек тилида биринчи бор ортопедик стоматология дарслигини 1962 йилда нашр эттирди. Ўқиш қамрови кенгайганлиги сабабли ушбу китоб иккинчи, учинчи марта ҳам чоп этилди. Мазкур дарслик институт илмий кенгашида муҳокама қилиниб муаллиф Миржамол Мирёкубовга тиббиёт фанлар номзоди унвони берилди.

Этирофлиси шундаки, бир қанча хорижий давлатларда бўлиб ўтган стоматологларнинг йиғилишларида малакали мутахассиснинг янги услубдаги фаолиятлари тилга олинди, чет элдаги олий ўқув юртлирида ҳам

қилинган. Бундан ташқари, талабаларга тиш протезларини тайёрлаш, уни амалиётда қўллаш ҳам катта эътибор қаратилди. Шу билан бирга, ўз касбининг фидойиси Миржамол Мирёкубов сунъий тишларни тайёрлашни яхши ўлаштириш, турли хил тиш протезини клиника ва лабораторияда тайёрлаш усулларини, шунингдек, зангламайдиган пўлат ва пластмасса пантомоларни яратиш, амалиётга жорий этди. Унинг раҳбарлигида мазкур йўналиш бўйича 6 нафар тиббиёт фанлари номзоди тайёрланди. Яна шуни таъкидлаш муҳимки, изланувчан, тиниб-тинчимас инсон Миржамол Мирёкубов фаолияти давомида профессор Пангоҳа билан амалиётда фойдаланиладиган рангли атласни (мик-

навий стоматология жамланмалари билан таъминланиб, малакали кадрлар томонидан аҳолига сифатли тиббий хизмат кўрсатилмоқда.

Дарҳақиқат, ибратли ишлари билан эл назарига тушган Миржамол Мирёкубов стоматология йўналишида катта мактаб яратиш билан бирга, иккинчи истеъдод эгаси сифатида танилган бўлиб, унинг "Умрим мазмуни", "Дил изҳори", "Қўрганларим ва билганларим" каби шеърий тўпламлари "Ватанга муҳаббат-уни эъзозлаш", "Она нидоси, фарзанд армони" номли китоблар муаллифидир.

Фурсатдан фойдаланиб, ҳожи ота Миржамол Мирёкубовга оилавий хотиржамлик ҳамда мустаҳкам соғлиқ тилаган ҳолда уларнинг ижод намуналаридан айримларини эътиборингизга ҳавола этамиз.

ровыми расти", "Тиш касалликлари" мавзусидаги китоб ва плакатлари нашрдан чиқарилди.

Олим Миржамол Мирёкубовнинг халқимиз саломатлиги йўлида олиб борган ишлари инobatга оlinиб, давлатимиз томонидан бир қанча нуфузли мукофотларга лойиқ деб топилган. Яна шу ўринда айтиш жоизки, Ўзбекистонда стоматология мактабини яратган камтарин инсон муборак Ҳаж амалини бажаришга ҳам мушарраф бўлганлар.

ОНАМ

Барчадан ҳам менга кўпроқ сен онажон даркор эдинг,
Бир боқишда кўнглимдагин билмоққа зўр хушёр эдинг.

Менга ташвиш, гам ёпишса ёнимда сен ҳозир бўлиб,
Бир тан бўлиб, дард азобин тортмоққа ҳам ҳамкор эдинг.

Барча қилмоқ ишларимга доим руҳан илҳом бериб,
Кўзимга нур, қўлларга куч бағишлаган мадор эдинг.

Баъзиларга бўлса лозим маслаҳатлар ҳам тўғрида,
Ақлу идрок бобида ҳам доно фикрга бор эдинг.

Ҳамнафаслар барчасини сен ўзингга ром қилиб,
Кимлар билан сўйлашмагин суҳбат аро дилдор эдинг.

Гапларингда аски-ю бўлиб ҳазил одатларинг,
Ҳар давра дўстлар олдида беназир, бебаҳо эдинг.

Мен ҳузурингда бўлиш дақиқасин айтган маҳал,
Келолмасам ўз вақтида мени кутиб бедор эдинг.

Миржамолга сидқидилликда ўзинг танҳо бўлиб,
Чин меҳрибонликда ёлғиз, онажон бетакрор эдинг.

(Давоми. Боши 1-бетда).

МИЛЛАТИМ

Бел боғлади халқлар дўстлигини маҳкам қилишга
Ватаним бошлиғи унга йўлдош манам, миллатим.
Ўзбек дея аталгучи менинг ғурурлигим сен билан,
Ўзинг иссиқ ҳароратим, юрак қоним, миллатим.

Гоҳ санъату адабиёт, гоҳ тиббиёт бобида,
Олам аро донг таратган шараф-шоним миллатим.
Кимлар билан сўйлашмайин, қайларга мен бормайин,
Доим мени эъзозлашдур аҳд-паймоним, миллатим.
Шаънингга ҳеч доғ туширмай, доим қўйлаш мадҳингни,
Билгин менинг максадимдур ҳар бир оним, миллатим.
Фахрларан кўкрак кериб ўзбекликдан Миржамол,
Мудом бутун, мудом ҳалол бўлган ноним, миллатим.

ШИФОКОР

Мадад истаб, шифтга қараб ётганга
Бу чексиз дунё ҳам қаталакдек тор.
Уларнинг кўзига нажоткор бўлиб
Кўринасан фақат ўзинг шифокор.

Хузурида бўлсанг сенга термулиб,
Қалбига жо қилар ҳар бир сўзингни.
Дардларига малҳам топагин деб сен,
Даво излаб жо қиласан ўзингни.

Соғайганда сенинг маслаҳатингдан
Етти ёт бегона бўлса ҳам бемор.
Энди улар фикрни билмоқ истасанг
Меҳридарё ўзингдурсан, нажоткор.

Даво топиб бемор кетар чоғида
Қувончи кўриниб турар қўзидан.
Аён бўлар минг бор миннатдорлиги
Қулиб сенга "раҳмат" деган сўзидан.

Истардимки, ҳалол меҳнатинг учун
Қўлинг дард кўрмасин, ҳаёт гаштин сур.
Дардмандларга малҳам бўлгансан доим,
Ўзинг ҳам омон бўл, узок умр кўр.

Халқнинг соғлиғи-ю тинчини ўйлаб
Йиллар бағишланди сенга шифокор.
Чунки эл соғлиғи сенинг қўлингда,
Сенга эътибор - бу элга эътибор.
Саҳифани Ибодат СОАТОВА тайёрлади.

ИЖТИМОЙ ДОРИХОНАЛАР - ХАЛҚ ТАЛАБЛАРИГА МОСМИ?

Парламентда бўлиб ўтган "ҳукумат соати"да Соғлиқни сақлаш вазирлиги шу саволларга жавоб берди

Жорий йилнинг 1 май куни Олий Мажлис Қонунчилик палатасида "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Регламенти тўғрисида"ги ва "Парламент назорати тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунлари мувофиқ "ҳукумат соати" ўтказилди. Таъкидлаш жоиз, мазкур амалиёт миллий парламент тарихида илк бор ташкил этилди. Депутатларнинг ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, иқтисодиёт тармоқлари ва ижтимоий соҳа аҳоли юзасидан олиб борган ўрганишлари ҳамда одамлардан келаётган мурожаатлардан келиб чиқиб, сиёсий партияларнинг қуйи палатадаги фракциялари таклифларига кўра, "ҳукумат соати"га "Аҳолини ва тиббиёт муассасаларини арзон ва сифатли дори-дармон воситалари ва тиббиёт буюмлари билан таъминлаш, айниқса, жойларда ижтимоий дорихоналарни ташкил этиш ҳолатлари" тўғрисидаги масалалар киритилди.

Ушбу масалалар юзасидан депутатларга ахборот ва уларнинг саволларига атрофлича жавоб беришлари учун Соғлиқни сақлаш вазирликлари мутахассис раҳбарлари таклиф этилди.

Таъкидландики, охириги 2 йилда бевосита фармацевтика соҳасини ривожлантириш бўйича Ўзбекистон Республикаси Президентининг 7 та фармон ва қарорлари, Ҳукуматнинг 10 дан ортиқ қарори қабул қилинди. Ушбу ҳужжатларда фармацевтика тармоғини жадал ривожлантириш, маҳаллий корхоналар томонидан халқаро стандартларга мос дори воситаларини ишлаб чиқариш, дори воситалари ва тиббий буюмларга икки эҳтиёжни биринчи навбатда қоплаган ҳолда махсулотлар рақобатбардошлигини ошириш эвазига экспорт ҳажмларини ошириш ҳамда шу каби қатор чора-тадбирлар комплекс кўзда тутилган. Белгиланган чора-тадбирлар ижросини таъминлашда молиялаштириш масалалари алоҳида аҳамиятга эга. Жумладан, соғлиқни сақлаш соҳасига жами 9,6 триллион сўм (2017 йилги 7,1 триллион сўмга нисбатан ўсиш 1,35 баробар) ажратилиб, бунда дори воситалари ва тиббий буюмлари учун 942,2 миллиард сўм ажратилаётган бўлиб, ўтган йилга нисбатан қарийб 2,5 баробарга ошириш, айниқса, соғлиқни сақлашнинг бирламчи бўғини, шошилинч ва тез ёрдам хизмати эҳтиёжини устувор тартибда таъминлаш режалаштирилган. Соғлиқни сақлаш соҳаси тармоқларига тўхтайдиган бўлсак, энг устувор тарзда тез тиббий ёрдам бригадаларини ҳар бир қишлоғига сарфланганидан дори воситалари харажатлари 2016 йилда ўртача 483 сўмни ташкил қилган бўлса, 2017 йилда ўртача 2200 сўмни ташкил этди, 2018 йилда 5000 сўмдан режалаштирилди. Тиббиёт муассасаларини дори воситалари ва тиббий буюмлар билан таъминлаш мақсадида жами 376,1 миллиард сўм ёки 2016 йилга (227,4 миллиард сўм) нисбатан 1,65 марта кўп маблағлар ажратилган. Шунингдек, стационар шарафига бемор учун бир ўрин қулик харажати республика бўйича ўртача 7 700 сўмни ташкил қилди. Шу билан бирга, тез-тиббий ёрдам хизматида 2 баробарга оширилди (2016 йилда 4,8 миллиард сўм бўлса 2017 йилда 9,6 миллиард сўм)

ва ҳудудлар бўйича дори воситалари билан марказлашган ҳолда таъминлаш йўлга қўйилди. Онкология хизмати учун дори воситалари билан таъминлаш учун ажратилган бюджет маблағлари ҳажми 2017 йилда 15,2 миллиард сўмга етказилди (2016 йилда 4,9 миллиард сўм). Миллий эмлаш календарига мувофиқ 2017 йилда 9 турдаги вакциналар сотиб олишга 42,1 миллиард сўм ёки (2016 йилда 20,0 миллиард сўм) икки баравар кўп миқдордаги маблағлар тўлиқ молиялаштирилди.

Шунингдек, бирламчи тиббий ёрдам тизими ташкилотлари учун 2018 йилда битта қатнов ҳисобига ажратилган маблағлар 2,5 баравардан зиёд оширилиб, ҚОП ва ҚВПда 3135 сўм, туман (шаҳар) марказий кўп тармоқли поликлиникаларида 4138 сўмга етказилди. Бундан ташқари, вакциналар сотиб олишга ажратилган маблағлар 2,4 баравар (101,0 млрд. сўм), онкология соҳасига 3 баробар (18,0 млрд. сўм), ОИТС касалликларини даволашга 4 баравар (31,6 млрд. сўм) йўналтирилмоқда.

Бугунги кунда республикада фармацевтика тармоғида дори воситалари ва тиббий буюмлар ишлаб чиқарувчи жами 150 та корхона фаолият кўрсатаётган бўлиб, уларнинг 84 таси дори воситалари ва 66 таси тиббиёт буюмлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган. Ушбу корхоналарнинг 123 тасини маҳаллий, 21 таси қўшма корхоналар ва 6 таси чет эл корхоналари ташкил этади. Ишлаб чиқариш жараёнини халқаро стандартларга асосан олиб борилишини таъминлашни натижада ҳозирги кунда республикада фаолият кўрсатаётган 31 та маҳаллий корхона ISO 9001:2008 халқаро стандартига, 12 та корхона "Яхши ишлаб чиқариш амалиёти" GMP миллий стандартига эга бўлиб, яна 5 та корхона томонидан ушбу стандартга эга бўлиш бўйича ишлар олиб боришмоқда. Натижада республикада фаолият кўрсатаётган 20 дан ортиқ фармацевтик корхоналар томонидан дунёнинг 14 дан ортиқ давлатларига ўз махсулотларини экспорт қилишига эришилди. Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар томонидан ишлаб чиқарилаётган дори воситалари ва тиббий буюмларнинг ҳажми ва ассортименти оширилиши натижада 2017 йилда 2016 йилга нисбатан махсулотларнинг импорти қарийб 7,0 фоизга камайди. Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар томонидан 2000 йилларда 300 турдаги дори воситаси ишлаб

чиқарилган бўлса, 2017 йилда бу рақам 8 баробарга ортиб 2276 тани ташкил этмоқда. Маҳаллий ишлаб чиқарувчи корхоналар 2017 йилда 35 та фармацевтик группадан 50 фозидан кўп миқдорда қўйидаги группалардаги дори воситаларини ишлаб чиқарган:

Жумладан, тўзли эритмаларга бўлган эҳтиёжнинг 74 фоизи, антибиотикларнинг 57 фоизи, аллергияга қарши воситаларнинг 70 фоизи, асаб тизими касалликларига қарши 76 фозидан аналогларидан бир неча баробарга арзон ишлаб чиқаришмоқда. Мисол учун, **Бисептол** таблеткалари Польша давлатидан импорт қилингани 15 минг сўм бўлса, маҳаллий корхоналар томонидан ишлаб чиқарилгани 5 баробар арзон бўлиб 3 минг сўмни ташкил этмоқда. **Тивартин инфузия** учун эритмиси Украина давлатидан импорт қилингани 32 минг сўм бўлса, маҳаллий корхоналар томонидан ишлаб чиқарилгани 18 минг сўм, деб белгиланган. **Азимак капсулалари** Грузия давлатидан импорт қилингани 33 минг сўм бўлса, маҳаллий корхоналар томонидан ишлаб чиқарилгани 4 баробар арзон бўлиб, 8 минг сўмга тўғри келмоқда. Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар тармоғини кенгайтириш мақсадида 2017 йилда 400,0 миллион АҚШ доллари ҳажмидаги 71 та инвестицион лойиҳа асосида фармацевтика корхоналар ташкил этилиши белгиланган. Бугунги кунга ушбу лойиҳалар асосида 22 та корхона ташкил этилиб, 70 миллион АҚШ доллари ҳажмидаги инвестиция жалб этилди. Улар томонидан импорт ўрнини босувчи 200 хилдан ортиқ дори воситалари ишлаб чиқиши режалаштирилмоқда.

Соғлиқни сақлаш вазирининг 2018 йил 2 февралдаги 68-сонли буйруғи билан Ижтимоий аҳамиятга эга дори воситалари ва тиббий буюмлар рўйхати халқаро патентланмаган 112 номдаги ижтимоий аҳамиятга эга дори воситаси ва 40 турдаги тиббий буюмлар, жами 152 номдан иборат тасдиқланди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 17 июлдаги ПҚ-3137-сон Қарорига биноан 2017 йил 1 августдан бошлаб ижтимоий аҳамиятга эга дори воситалари ва тиббиёт буюмларининг рўйхатига киритилган дори воситалари ва тиббиёт буюмларини четдан харид қилиш истисно тарихида ҳозирда "Ўзмедимпекс" ДУК томонидан тиббиёт муассасалари ва аҳолини дори воситалари ҳамда тиббиёт буюмлари билан таъминлаш ва тасдиқланган нархларда тўғридан-тўғри шартномалар бўйича тендер савдолари ўтказилмасдан амалга оширилиши белгиланган бўлиб, Бунинг учун Молия вазирлиги томонидан транш тарзида очиладиган 300,0 млрд. сўм фозисиз бюджет ссудаси ажратилди.

"O'ZMEDPEKS" ДУК томонидан ҳозирги кунгача Соғлиқни

сақлаш вазирлигининг 2017 йил учун марказлаштирилган тадбирлар харажатлари сметасида ажратилган Давлат бюджети маблағлари доирасида ва тасдиқланган харид режасига кўра, ижтимоий аҳамиятга эга бўлган дори воситаларини етказиб бериш юзасидан қарийб 4 миллион АҚШ доллар ташкил қилган импорт контрактлари имзолашиб, 3,9 млн. АҚШ доллари қийматидаги ижтимоий аҳамиятга эга бўлган дори воситалари республика ҳудудига етказиб келинди. Қолган 82,4 минг АҚШ долл. миқдоридagi дори воситалари жорий йил май ойида етказиб берилиши кутилмоқда. Шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг 717-сонли қарорига асосан ажратилган бюджет ссудаси ҳисобига ижтимоий аҳамиятга эга дори воситаларини харид қилиш учун 30,1 миллион АҚШ доллари 11,2 миллион АҚШ доллари дори воситалари республика ҳудудига етказиб келинди. Қолган 18,9 миллион АҚШ доллари дори воситалари жорий йилнинг май-июнь ойларида етказилади.

Соғлиқни сақлаш вазирининг 2018 йил 30 январдаги 59-сонли буйруғига асосан, етказиб келинган ижтимоий аҳамиятга эга бўлган дори воситаларини Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ва республика тиббиёт муассасаларига етказиб бериш юзасидан жами 35,1 миллиард сўмлик 21 та шартнома имзоланган. Жумладан, бугунги кунда ушбу шартномалар асосида Сурхондарё вилоят соғлиқни сақлаш бошқармасига 1,4 миллиард сўмлик, Хоразм вилоят бошқармасига 2,7 миллиард сўмлик, Фарғона вилоят бошқармасига 2,3 миллиард сўмлик, Наманган вилоят бошқармасига 1,9 миллиард сўмлик, Бухоро вилоят бошқармасига 1 миллиард 846 миллион сўмлик ва Қорақалпоғистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазирлигига 1 миллиард 715 миллион сўмлик ижтимоий аҳамиятга эга бўлган дори воситалари етказиб берилди.

Аҳолининг арзон ва сифатли дори воситалари билан таъминотини янада яхшилашнинг яна бир муҳим ва манзилли усулидан бири бу ижтимоий дорихоналар тармоғини яратиш бўлиб, бу борада Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 14 февралдаги "Фармацевтика тармоғини жадал ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори билан туман (шаҳар) тиббиёт бирлашмалари, кўп тармоқли, шаҳар ва қишлоқ оилавий поликлиникалари, шунингдек, қишлоқ врачлик пунктларида аҳолига янада кенг имкониятлар яратиш мақсадида 2018-2019 йилларда ижтимоий дорихоналар тармоғини яратиш режалаштирилмоқда. Соғлиқни сақлаш вазирлиги иши гуруҳлари томонидан ўтказилган ўрганиш натижалари бўйича республика бўйича очилган ва очирилиш режалаштирилган ижтимоий дорихоналар ва шаҳобчалари дислокацияси вазирлик томонидан тасдиқланди.

Жорий йилда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар

ва Тошкент шаҳрида 2222 та ижтимоий дорихона ташкил этиш режалаштирилган. Бугунги кунга келиб, "Дори-дармон" ва унинг филиаллари томонидан ҳудудларда 1785 та ижтимоий дорихонанинг фаолияти йўлга қўйилди. 2018 йилда яна 300 дан ортиқ дорихоналар ташкил этилади. ҚВП мавжуд бўлмаган тоғли, олис масофадаги етиб бориш қийин ҳудудлар аҳолисига - махсус автотранспорт воситалари билан дори воситалари ва тиббий буюмлар етказиб берилади. Жумладан, ҳозирги кунда 13 та "Исузи" ва 100 та "Дамас" автомашиналари базасида республиканинг чекка ва олис ҳудудларида ижтимоий дори воситалари ва тиббий буюмлар билан таъминланмоқда. Ташкил этилаётган ижтимоий дорихоналар республика аҳолисини сифатли, самарали ва арзон дори воситалари билан таъминлашида муҳим аҳамият касб этади.

Вазирлиқнинг масъулла-ри ушбу соҳада ҳозирги кундаги мавжуд муаммолар ва уларнинг ечимига қуйидагича тўхталиб ўтилди.

Биринчидан, республикада фармацевтика тармоғини жадал ривожлантиришга йўналтирилган ягона узок муддатли Концепция мавжуд эмас, натижада дори воситалари, тиббий буюмлар ва тиббий техникани ишлаб чиқариш, махсулотлар рақобатбардошлигини ва корхоналар экспорт салоҳиятини ошириш, маҳаллий корхоналарни модернизация қилиш, янгиларини ташкил этиш масалаларида мувофиқлаштириш ва истиқболларини белгилаш масалалари ўз ечимини топмаган. Ушбу муаммонинг ечими сифатида ҳозирги кунда тегишли вазирлик ва идоралар, йирик фармацевтик корхоналар иштирокида фармацевтика тармоғини ривожлантириш Концепцияси лойиҳаси ишлаб чиқилмоқда.

Иккинчидан, республика фармацевтика соҳасига хорижий инвесторларни фаол жалб этишнинг самарали усули ҳисобланган давлат хусусий шериклик принципларини қўллаш бўйича норматив-ҳуқуқий асос мавжуд эмас. Натижада аксарият хорижий инвесторлар томонидан берилаётган таклифлар фақатгина дастлабки ўзаро музокаралар босқичида тўхтаб қолмоқда. Юқоридагиларни инобатга олиб, Ўзбекистон Республикасининг давлат хусусий шериклик тўғрисидаги қонуни лойиҳасини ишлаб чиқиш ва амал-ёғта татбиқ этиш мақсадаги мувофиқ.

Учинчидан, Республика-мизда ташкил этилиши режалаштирилган 7 та эркин иқтисодий зонада етарли даражада инфраструктура яратилма-ганлиги боис бир қатор муам-молар юзга келмоқда.

Тўртинчидан, фармацевти-ка бозорида маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг улуши 47 фоиздан ташкил этиб, бир қатор дори воситаларини ишлаб

(Давоми 5-бетда).

ИЖТИМОЙ ДОРИХОНАЛАР - ХАЛҚ ТАЛАБЛАРИГА МОСМИ?

Парламентда бўлиб ўтган "хукумат соати"да Соғлиқни сақлаш вазирлиги шу саволларга жавоб берди

чиқариш бугунги кунгача йўлга қўйилмаган ва 100 фоиз импорт қилинади. Жумладан, ўсма касалликларига диагностика, наркомания ва алкоголизмга қарши воситалар, стоматология воситалари, акушерства ва гинекологияда ишлатиладиган воситалар 100 фоиз импорт қилинмоқда.

Бешинчидан, фармацевтика соҳасида кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш масалалари замонавий менежмент ва маркетинг талаблари ва халқроқ стандартларга мос эмас. Соҳага кадрларни тайёрлаш, назорат ва амалиётни уйғунлашган ҳолда олиб бориш, яъни талабаларни ва мутахассисларни амалий тажрибасини йирик фармацевтика корхоналарида ошириш, таълим муассасаларини моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, замонавий асбоб-ускуналар ва лаборатория жиҳозлари билан таъмин-

лаш, ўқув ва ишлаб чиқариш жараёнларига илғор инновацион технологияларни жорий қилиш лозим.

Олтинчидан, Дори воситалари ва тиббий буюмларга, айниқса, ижтимоий аҳамиятга эга бўлган, эҳтиёжни аниқлаш, республика ҳудудлари учун ажратиладиган бюджет маблағларини аҳоли сони ва касалланиш кўрсаткичларига қараб тиббиёт муассасаларига тақсимлаш масалаларида номуаносибликлар мавжуд. Натижада бир аҳолига, бир беморга бир ўрин кунга ва бир қатновга ўртача дори-дармонга ва тиббиёт воситаларига тўғри келадиган маблағлар орасидаги тафовут юқориликкага қолмоқда.

Еттинчидан, туман (шаҳар) тиббиёт бирлашмалари, бирламчи тиббиёт муассасаларида ташкил этилаётган ижтимоий дорихона муассасаларига лицензия олишда ижара шартнома талаб этилмоқда, коммунал тўловлари ечимли хал этилмаган. Муаммолар ҳозирги кунда тегишли вазирлик ва идоралар то-

монидан ишлаб чиқилган "Ижтимоий дорихона муассасалари тўғрисида"ги Низомни тасдиқлаш бўйича Вазирлар Маҳкамасининг қарори лойиҳасида ечимини топиши мақсадга мувофиқ.

Саккизинчидан, ижтимоий аҳамиятга эга дори воситалари бўйича назорат тизимини жорий этиш мақсадида 2018 йилда харажатлар иқтисодий таснифининг янги коди "Ижтимоий аҳамиятга эга бўлган дори воситалари ва тиббиёт буюмлари" харажатлар моддаси киритилди. Тиббиёт ташкилотларига 2018 йилда шу мақсадларда ажратилган маблағларнинг 70 фоизгача бўлган қисми ижтимоий аҳамиятга эга бўлган дори воситалари ва тиббиёт буюмларини "O'zmedimpeks" ДУҚдан харид қилишга, қолган 30 фоиз маблағлар бошқа дори воситаларини маҳаллий ишлаб чиқарувчи ва етказиб берувчилардан харид қилишга йўналтирилган. Худудий тиббиёт муассасаларига барча турдаги дори воситалари, жумладан ижтимоий аҳамиятга эга бўлган дори воситалари учун 2016 йилда

153,2 миллиард сўм, 2017 йилда 211,2 миллиард сўм ажратилган бўлса, 2018 йилда ушбу кўрсаткич 564,5 миллиард сўмга етказилди. Агар, 362,4 миллиард сўм ижтимоий аҳамиятга эга дори воситаларига сарфланса, бундан ташқари, 202,1 миллиард сўм бошқа дори воситалари учун тиббиёт муассасалари ихтиёрида қолдирилган.

Шу билан бирга, ижтимоий

аҳамиятга эга бўлган дори воситалари ва тиббиёт буюмлари харид қилишни тартибга солиш учун Молия ва Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2018 йил 23 мартдаги қўшма хати ишлаб чиқилиб, худудий соғлиқни сақлаш ва молия органларига ижро учун юборилди.

Намоз ТОЛИПОВ
тайёрлади.

(Давоми. Боши
4-бетда).

ДОРИ ВОСИТАЛАРИНИ ВА ТИББЙ БУЮМЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ, САҚЛАШ, УЛАРНИНГ СИФАТИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ ҲАМДА УЛАРНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМГА ШАРҲ

Соғлиқни сақлаш вазирлигининг фармацевтика фаолияти учун лицензияга эга дорихоналарнинг асосий вазифалари – дори воситаларини сифатли тайёрлаш, аҳоли даволаш-профилактика муассасаларини дори воситалари билан таъминлаш, аҳолининг кундалик дори воситаларга бўлган эҳтиёжини қондиришдир.

Аҳоли ва даволаш-профилактика муассасаларини сифатли дори воситалари билан таъминлаш, дори воситасини тайёрлайдиган мутахассисларнинг билимига, улар томонидан махсус тартиб қоида ва қонунлар тўла-тўқис бажарилишига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Кейинги йилларда фармацевтика тармоғини ривожлантириш, дори воситалари ва тиббий буюмларнинг арзонлиги ҳамда эркин муомаласини таъминлашга қаратилган норматив-ҳуқуқий ҳуж-

жатлар қабул қилиниб, амалиётга жорий этилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 14 февралдаги "Фармацевтика тармоғини жадал ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори ҳамда фармацевтика тармоғини жадал ривожлантириш учун қўлай шарт-шароитларни таъминлаш бўйича "Йўл харитаси" тасдиқланди. Мазкур "Йўл харитаси"нинг 48-банди билан дори воситаларини ва тиббий буюмларни тайёрлаш, сақлаш, уларнинг сифатини назорат қилиш ҳамда уларни расмийлаштириш тартиби бўйича идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатни тайёрлаш ва уни тегишли идоралар билан келишиш вазифаси юклатилди.

Бугунги кунга келиб, дори воситалари ва тиббий буюмларни тайёрлаш, сақлаш, уларнинг сифатини назорат қилиш ҳамда уларни расмийлаштириш тартиби

тўғрисидаги Низом ишлаб чиқилди ва Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2018 йил 27 мартдаги 17-сон буйруғи билан тасдиқланди. Ушбу низом "Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ дори воситалари ва тиббий буюмларни тайёрлаш, тайёрланган дори воситаларини сақлаш, уларнинг сифатини назорат қилиш ва расмийлаштириш тартибини белгилайди. Дорихоналар шартотида дори воситаларининг турларини тайёрлашнинг қатор ижобий томонлари мавжуд бўлиб, улар – эҳтиёжга кўра кичик серияларда тайёрлаш, номенклатуранинг кенглиги, индивидуал рецептлар бўйича дориларни тайёрлаш мумкинлиги, маҳсулот ва тан нархининг пастлигида ифодаланади. Дори воситалари Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан қўлланиши учун рухсат этилган

дори моддаларидан (субстанциялардан) тайёрланади. Ҳар қандай дори воситасини тайёрлашда унинг сифати ва безарарлигини таъминлаш асосий аҳамият касб этади. Дорихона шартотида тайёрланадиган стерил эритмалар сифати ва безарарлигини таъминлашда хоналар ҳолати, асбоб-ускуналар, мутахассисларнинг малакавий даражаси, қўлланиладиган технология ва сифат назоратини ташкил этиш каби омиллар асосий ҳисобланади.

Юқорида қайд этилган ишлар, дори воситаларини тайёрлаш аҳолининг ижтимоий ҳимоясини янада кучайтириш, арзон нархларда дори воситалари билан таъминлаш имконини беради.

Соғлиқни сақлаш вазирлигининг буйруғи (3.04.2018 йилда 2990-сон билан рўйхатдан ўтказилган) 4.07.2018 йилдан қўлға киради.

2018 йил 9 мартдаги 13-сонли «ДОРИ ВОСИТАЛАРИНИНГ ҚўЛЛАНИЛИШИ ЧОҒИДА НОЖЎЯ РЕАКЦИЯЛАР АНИҚЛАНГАН ҲОЛАТЛАР ТЎҒРИСИДА ХАБАРДОР ҚИЛИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА»ГИ БУЙРУҒИГА ШАРҲ

Бугунги кунда дори воситаларига қўйиладиган муҳим талаблардан бири уларни қўллаш жараёнида бемор учун безарар бўлиши ҳисобланади. Маълумки, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига кўра, беморларни дори воситалари билан даволаш даврида препаратларнинг ноқўя реакциялари оқибатида кузатиладиган ўлим ҳолатлари юрак қон-томир касалликлари, хавфли ўсма, нафас тизими ва жароҳатлардан кейин бешинчи ўринда туради. Ушбу ҳолатлар эътиборга олиниб, барча мамлакатларда дори воситаларини қўллаганда кузатиладиган ноқўя реакцияларни аниқлаш ва уларнинг сабабларини ўрганиш ҳамда уларни олдини олиш фармакологик назорат деб аталади. Фармакологик назорат дори воситасидан унинг қўлланилишига доир йўриқномага мувофиқ фойдаланилганда одамда кузатиладиган, организм учун беҳосдан ва ноқўш таъсир кўрсатадиган ноқўя реакцияларни аниқлаш, баҳолаш ва уларнинг олдини олишга қаратилган фаолият бўлиб, ушбу фаолият бугунги кунда Соғлиқни сақ-

лаш вазирлиги томонидан амалга ошириб келинмоқда. Вазирлиқнинг фармакологик назоратга оид фаолияти Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти томонидан юқори баҳолашиб, 2006 йил июль ойида Ўзбекистон Республикаси "Дори воситаларининг хавфсизлигининг мониторинги бўйича халқаро дастур маркази"га (Швеция, Упсала шаҳри) ҳақиқий аъзоси сифатида қабул қилинди. Шу даврдан бошлаб республикада дори воситаларининг безарарлигини таъминлашга қаратилган тизим яратилган давлатлар қаторидан ўрин олди. Охириги йилларда Соғлиқни сақлаш тизимига ўтказиладиган ислохотлар фармацевтика фаолиятини ривожлантириш ва такомиллаштириш, ушбу йўналишдаги ишларни янада жадаллаштиришни тақозо қилди. Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 4 январдаги 399-сонли "Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида"ги Қонунининг янги таҳрири қабул қилиниши ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузурида Фармацевтика тармоғини ривожлантириш агентлиги ташкил этилиши фармакологик назоратини янада

такомиллаштириш лозимлигини кўрсатди. Хусусан, Фармакологик назорат бугунга қадар Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2008 йил 30 январдаги 36-сон "Дори воситаларининг ноқўя таъсирларини қайд этиш ва мониторинги бўйича низомни тасдиқлаш тўғрисида"ги буйруғи асосида фаолият юритаётган эди. Эндilikда Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 36-сонли буйруғи "Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида"ги Қонуннинг 13-моддасига мувофиқлаштирилди ва фармакологик назоратга оид фаолияти бўйича Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2018 йил 9 мартдаги 13-сонли "Дори воситаларининг қўлланилиши чоғида ноқўя реакциялар аниқланган ҳолатлар тўғрисида хабардор қилиш тартиби тўғрисида"ги буйруғи (Адлия вазирлиги рўйхат рақами 3000, 2018 йил 16 апрель) тасдиқланди.

Ушбу ҳужжатга мувофиқ даволаш-профилактика муассасалари, дорихоналар ҳамда дори воситаларини ишлаб чиқарувчи, реализация қилувчи ва қўловчи таш-

килотлар дори воситаларининг қўлланилиши чоғида ноқўя реакциялар аниқланган барча ҳолатлар тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигини ёзма шаклда хабардор қилиш шартлиги белгиланган. Дори воситаларининг қўлланилиши чоғида ноқўя реакциялар аниқланган барча ҳолатлар тўғрисида мазкур Низомнинг иловасига мувофиқ ёзма шаклда дори воситасининг қўлланилиши чоғида ноқўя реакциялар аниқланган ҳолат тўғрисидаги хабарнома расмийлаштирилади ва у мазкур Низомда белгиланган муддатларда Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигига юборилади.

Мазкур шарҳлар Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги Фармацевтика тармоғини ривожлантириш Агентлигининг «Дори воситалари, тиббий буюмлар ва тиббий техника экспертизаси ва стандартлаш Давлат маркази» мутахассислари томонидан тайёрланди.

Анжуман

НОГИРОНЛИГИ БЎЛГАН ШАХСЛАРНИ ТИББИЙ-ИЖТИМОЙ ҲИМОЯЛАШ АСОСИЙ ЭЪТИБОРДА

Маълумотларга кўра, бугун сайёраимизда салкам 1 миллиардга яқин ногиронлиги бўлган шахслар ҳаёт кечирмоқда. Юртимизда уларнинг сони 670 минг нафардан ортиқчи ташкил этади. Мамлакатимизда аҳолининг эҳтиёжманд қисмини манзилли ижтимоий ҳимоя қилиш давлат ижтимоий сиёсатининг устувор йўналиши этиб белгиланган. Кексалар, пенсионерлар, ногиронлиги бўлган болалар ва катталарга тиббий-иж-

рилади. Шу билан бирга, мазкур меъёрий-ҳуқуқий ҳужжат билан тасдиқланган дастурнинг 46-бандида ушбу йўналишдаги устувор вазифалар белгилаб берилган эди. Шундан келиб чиқиб, Президентимизнинг "2018-2022 йилларда тиббий-ижтимоий муассасаларини қуриш ва жиҳозлаш, уларнинг ногиронлиги бўлган шахслар ва аҳолининг ижтимоий нозор қатламларини қабул қилиш имкониятларини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги

қарори талабаларни қабул қилишда ногиронлиги бўлган йигит ва қизлар учун 2 фоизли квота белгиланди. Бу эса уларнинг малакали мутахассислар бўлиб етишишида кўмак беради. Фармонда ижтимоий ёрдамга муҳтожларни самарали иш билан таъминлаш ҳам белгиланган. Хусусан, ишга қабул қилишда иш бериувчиларни имкон қадар қўллаб-қувватлаш мақсадида 2018 йил 1 январидан I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган яққа тартибдаги тадбиркорларга ҳамда яққа тартибдаги тадбиркорлар томонидан ишга қабул қилинган I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган шахсларга белгиланган солиқларнинг имтиёзли ставкалари қўлланилади.

– Юртбошингизнинг "Ногиронлиги бўлган шахсларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони шу тоифадаги инсонларга давлатнинг кўрсатилган ижтимоий ёрдам тизимини такомиллаштиришга қаратилгани билан ҳам аҳамиятлидир, –

тимий ёрдам беришнинг барқарор тизими жорий этилган.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш, Бандлик ва меҳнат муносабатлари, Мақтабча таълим, Халқ таълими, Олий ва ўрта махсус таълим ва бошқа вазирликлар масъуллари, Республика Касаба уюшмалари федерацияси, вилоятлар соғлиқни сақлаш бошқармалари мутахассислари, ЮНИСЕФнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси раҳбарияти ҳамда хорижий мутахассислар иштирок этган тадбирни Соғлиқни сақлаш вазирлигининг биринчи ўринбосари Баходир Юсупалиев кириш сўзи билан очиб, бу борада олиб борилаётган ишларга алоҳида тўхтади.

– Давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 1 декабрдаги "Ногиронлиги бўлган шахсларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони кўп йиллардан бундан бешинчи куталган мураккаб масалаларни босқичма-босқич ҳал этишни белгилаб бериувчи долзарб ҳужжат ҳисобланади, – дейди **Б. Юсупалиев**. – Шу билан бирга, ногиронлиги бўлган шахсларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини таъминлашни янги босқичга чиқариш имконини яратиб, уларнинг ҳаёт сифат даражасини, қулай ва мақбул муҳитни таъминлаш, кўрсатилган тиббий-ижтимоий хизматлар самарадорлиги ва натижадорлигини оширишнинг фундаментал асосларини ташкил қилади. Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 9 мартдаги қарори асосида Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги ногиронлиги бўлган шахсларни қўллаб-қувватлаш жағмафасаларни ташкил этилиши жамиятимизда амалга оширилаётган ижтимоий ҳимоя тадбирлари самарадорлигини янада юксалтиришда муҳим омили бўлиб хизмат қилмоқда. Ушбу жағмафа маблағлари ногиронлиги бўлган шахсларга кўмак бериш, инклюзив таълимни ривожлантириш, реабилитация сифатини ошириш ва бошқа тиббий-ижтимоий лойиҳаларга йўналти-

Қарори лойиҳаси ишлаб чиқилди. У ўз ичига қўллаб-қувватлаш вазифаларни қамраб олган. Хусусан, аҳолининг эҳтиёжманд қатламларига кўрсатилган тиббий-ижтимоий ва реабилитация ёрдамини самарадорлигини янада ошириш, "Мурувват" ва "Саховат" уйлари-нинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, тиббий-ижтимоий соҳа мутахассисларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, бу борадаги илмий изланишларни чуқурлаштириш, протез-ортопедия буюмлари ҳамда реабилитация техник воситалари сифатини тубдан яхшилаш ва турларини кенгайтириш вазифалари белгиланган. Бунинг борабариди, тиббий-ижтимоий ёрдам кўрсатишни янада кучайтириш ва кенгайтириш чора-тадбирлари комплекс ишда тиббий-ижтимоий муассасаларни қуриш, реконструкция қилиш ишлари учун жами 429,2 миллион сўм ва 42,0 миллион АҚШ доллари йўналтирилиши режалаштирилган. Мазкур қарор лойиҳасида кўзда тутилган вазифалар ижро этилиши натижасида Соғлиқни сақлаш вазирлиги тизимидида фаолият юритаётган тиббий-ижтимоий муассасалар 10 тага қўнайиб, улар сони 62 тага етади. Аҳолининг эҳтиёжманд тоифаларини тиббий-ижтимоий хизмат билан қамраб олиш кўрсаткичи қарийб юз минг нафарга тенг бўлади. Кўзи ожиз ногиронлиги бўлган шахсларнинг саводхонлигини ошириш, ижтимоий ҳаётда фаол иштирок этишини таъминлаш борасида вилоятлар, туманлар, марказлардаги умумтаълим мактаблари негизда брайл алифбосида ўқитиш юзасидан амалий ишлар бошлаб юборилган. Давлат идораларининг расмий сайтларида уларнинг фойдалана олиши учун қўшимча имкониятлар яратилди. Автомобил транспортини махсус, светофор ва йўлакчалар овоз бериувчи мосламалар билан жиҳозлаш орқали бу тоифадагиларнинг кўча ва жамоат транспортларида юриши имкониятларини кенгайтириш юзасидан амалий ишлар бажарилмоқда. Жорий йилнинг 1 мартидан бошлаб, ногиронлиги бўлган шахслар учун мослаштирилмаган автомобиль жамоат транспортини сотиб олиш ман этилди. Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, 2018-2019 ўқув йилида олий ўқув юр-

дейди **ЮНИСЕФнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси раҳбари вазифасини бажарувчи Афшин Парсин**. – Ушбу ҳужжат диққатини тортди, шахсан ўзим танишиб чиқдим. Амин бўлдимки, у қўллаб мақсадларга қаратилган. 2013 йилда БМТ мазкур йўналишда Ўзбекистон ҳукуматига ўз тақлифларини тақдим этган эди. Уларнинг аксарияти ушбу фармонда келтирилганлигининг гувоҳи бўлдим. Фармон доирасида дастур ишлаб чиқиш жараёнида Ўзбекистон ҳукумати БМТнинг қўмиталари билан яқин ҳамкорлик олиб боришида бу бунинг учун уларга миннатдорлигини билдирдим. Болаларда ногиронлик эрта ташхис қўйилганидан бўлса, бу келажақдаги қатор муаммоларнинг олдини олиш ёки амалга оширилиши талаб этиладиган ишларнинг мураккаблигини енгиллаштиришга ёрдам беради. Шу боис, ушбу жараёнга алоҳида эътибор қаратиш лозим, назаримда. Бунда самарадорлик ҳам анча юқори бўлади. Дунё бўйича олиб борилган тадқиқотлар шуни кўрсатадики, ҳар бир сарфланган 1 доллардан келажақда 7-11 долларга даромад олиш мумкин бўлади. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан биргаликда ушбу йўналишда фаол иш олиб бормоқдамиз. Бугунги анжуман улардан бир намуна ҳисобланади, десам хато бўлмайди.

Тадбирда таъкидланганидек, биргина 2017 йилнинг ўзида аҳолининг эҳтиёжманд қатламларидан 100 минг нафар фуқарога турли ижтимоий хизматлар кўрсатилди. Тиббий-ижтимоий муассасаларнинг моддий-техника базаси мустаҳкамланди. Ўзга-

ЭЪТИБОР БЕРИНГ

2018 йилнинг 1 мартидан бошлаб, ногиронлиги бўлган шахслар учун мослаштирилмаган автомобиль жамоат транспортини сотиб олиш ман этилди. Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, 2018-2019 ўқув йилида олий ўқув юртларига талабаларни қабул қилишда ногиронлиги бўлган йигит ва қизлар учун 2 фоизли квота белгиланди. Бу эса уларнинг малакали мутахассислар бўлиб етишишида кўмак беради.

лар парваришига муҳтож ёлғиз кексалар, пенсионер ва ногиронлиги бўлган 15 минг нафар шахсга йиларида ижтимоий хизмат кўрсатиш ишлари амалга оширилди. 19,5 минг нафар эҳтиёжманд фуқаро реабилитация техник воситалари ва протез-ортопедия маҳсулотлари билан таъминланди. Уларнинг бемалол ҳаракатланиши учун бино ва иншоотларда пандус ва туркичлар ўрнатилмоқда. Шунингдек, 35 минг нафар пенсионер ва ногиронлиги бўлган шахслар санаторияларда соғломлаштирилди. 20 минг нафардан зиёд

тимий ёрдамга кундан-кунга ўсиб бораётган эҳтиёжини тўлиқ қондириш учун бу имкониятлар билан чекланиб бўлмайди. Бунинг учун тиббий-ижтимоий муассасалар тузилмасини модернизациялаш, қабул қилиш имкониятларини кенгайтириш, ўринлар сонини кўпайтириш, соҳага илғор техника ва технологиялар, илм-фан ютуқларини кенг тарқатиш эҳтиёж аҳамиятга эга. Айтиш жоизки, тиббий меҳнат экспертиза фаолиятини тубдан такомиллаштиришга доир Ҳукумат қарори лойиҳаси ишлаб чиқилди. Яна бир жиҳат, Соғлиқни сақлаш ва Молия вазирликларининг Қўша Қарори билан муҳтож фуқароларга бериладиган протез ортопедия маҳсулотлари, реабилитация техник воситаларининг кенгайтирилган рўйхати тасдиқланди. Шунингдек, Республикада чет эл андозаларига мос келадиган ихчам ва замонавий технологияларга асосланган мазкур воситаларни ишлаб чиқариш кўзда тутилган. Бунинг натижасида келгусида оғир тоифадаги ногиронлиги бўлган шахсларнинг жамиятда тўлақонли ҳаёт кечирishiга қаратилган чораларнинг самараси кескин ортиди. Бу борада хориж мамлакатлари билан ҳамкорлик йўлга қўйилганини ҳам таъкидлаш зарур. Жумладан, Германия, Швейцария, Франция, Россия давлатларининг протез ортопедия маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи корхоналар билан келишувлар амалга оширилди. Бугунги анжуман ҳам фармон доирасида қилинган ишларни сарҳисоб қилиш, олдимизда қўйилган вазифаларни биргаликда келишиб олиш мақсадида ижтимоий соҳа вакиллари билан ўзаро фикр алмашишга замин яратди.

Шунингдек, анжуман доирасида мутахассислар томонидан олий таълим тизимидаги ногиронлиги бўлган шахсларга эътибор, уларнинг бандлигига қўмаклашиш, масофавий иш олиб бориш бўйича ижтимоий қўллаб-қувватлаш, ногиронлиги бор болалар учун қулай ва мақбул муҳитни таъминлаш, муассасаларнинг моддий-техник жиҳозланишини яхшилаш, халқ таълими тизимида имконияти чекланган болаларнинг таълим-тарбия олиши сифатини янада кучайтириш чора-тадбирлари, бу борадаги муаммо ва истикболдаги режалар ҳусусида маърузалар қилиниб, тақлифлар берилди.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, туғма хасталик ёки ортирилган бирор оғир касаллик ва фавқулодда ҳолатлар туфайли меҳнат қобилиятини йўқотган инсонларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш мамлакатимизда давлат сиёсати даражасида қўтарилган. Бу каби эзгу ишлар ногиронлигининг олдини олиш, жамиятимизда инсон манфаатларига йўналтирилган ислохотларни чуқурлаштириш, аҳолининг эҳтиёжманд тоифаларини ҳуқуқий, тиббий-ижтимоий муҳофазалашни кучайтиришда яна бир муҳим қадам бўлади.

Жонибек МАЪРУПОВ.

Суратлар муаллифи Ақром АБДУЛЛАЕВ.

(Давоми. Боши
1-бетда).

Хотира уйгонса гўзал

ҲЕЧ КИМ УНДАЙ БЎЛОЛМАС, ЧУНКИ, У ОНА!

Она – бу мўътабар инсон. У ҳақида қанчалар гапирсак-да озлик қилади. Буюк зотни кўпларга кўтариб шеър битмаган шоир, қўшиқ айтмаган санъаткор, асар ёзмаган ёзувчи бўлмаса керак. Зеро, юртимизда оналаримизга бўлган ҳурмат ва эҳтиром қанчалик юқори эканлигини кўриб, қалбимиз қувончга тўлади. Бугунги кунда қайси бир соҳага назар ташламайлик, унда хотин-қизларимизнинг алоҳида ўрни борлигини кўраемиз.

Ҳар йили 9 май – Хотира ва қадрлаш куні арафасида ватанимиз равнақи йўлида меҳнат қилиб, мангу барҳаёт бўлган инсонлар ёдга олиниб, жамият таъриқиёти учун фаолият юритаётганлар хизмати қадрланади. Шу ўринда ушбу сана муносабати билан соғлиқни сақлаш тизимида ўзининг кўп йиллик меҳнат таърибаси билан халқимиз саломатлиги йўлида самарали меҳнат қилган камтарин инсон Насибахон Акрамованинг ҳаёти ва фаолиятини ёдга олишни лозим топдик.

2002-2003 йилда тахририятимизга Насибахон Акрамованинг кириб келганлари ҳамон эсимда. Уларнинг қалбларидаги илиқлик ва юзларидаги табассум жамиятда ишчан, оилада эса вафолар ёр ва меҳрибон она эканлигини акс эттирарди. Биз Насибахон Акрамова билан 17 йил давомида ҳамкорликда фаолият олиб бордик. Ўз касбининг моҳир устаси бўлган Насибахон опа нияҳида жонқуяр, меҳнатқаш, ғамхўр ва талабчан мутахассис эдилар. Айниқса, аҳоли орасида профилактика ишларида катта

этибор қаратиб, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишда фаол иштирок этишдан эринмасдилар. Республикаимизнинг тиббиёт муассасаларида бўлганимизда Насибахон опа шайнига айтилган илиқ фикрларни эшитиб, мамнун бўлар эдик. Мен журналист сифатида айтмоқчиманки, инсон дунёга келар экан, унда одамийликнинг эзгу фазилатлари муассам бўлиши керак. Ана шундай олийжаноб хислатларни Насибахон Акрамова кўрдим. Насибахон опанинг умр йўлдошлари Ери Журавнинг уларни шундай хотирлайди:

– Насибахон 1942 йилда Фарғона вилоятида таваллуд топган. 1959 йилда Тошкент Давлат педиатрия институтини имтиёзли диплом билан тугатган. Биз Насибахон билан 1966 йилда турмуш қурдик. Рафиқам 1966 йилда Бухоро вилояти Жондор туман марказий касалхонасида педиатр, 1967-1999 йилларда марказий касалхонанинг туғруқ мажмуасида чақалоқлар бўлими мудири, 2000-2001 йилларда Жондор туман саломатлик маркази бош шифокори вазифаларида

фаолият юритганлар. 2001-2017 йилларда хозирги Республика жамият саломатлиги ва соғлиқни сақлашни ташкил этиш илмий-тадқиқот институтида ташкилий-услубий бўлим мудири, кейинчалик эса соғлом турмуш тарзи бўлимининг мудири, шу билан бирга, жамоада касабма раиси ва маънавий-маърифий ишлар бўйича масъул бўлиб ишладилар. Насибахон Акрамова 2015 йилда муборак Ҳаж сафарини адо этиб қайтдилар. Турмуш уртоғим оқила, меҳрибон, соф виждонли, масъулиятли, дунёқараши кенг, санъатсевар, оилапарвар ва болажон аёл эдилар. Ўзларининг ярим асрдан ошқ фаолияти давомида эл саломатлиги йўлида меҳнат қилиб, касбдошларига ибрат, шогирдларига эса устоз бўлдилар. Насибахон Акрамова билан тўрт нафар фарзандни вояга етказдик. Ўғилларимиз Диёр ва Дилшод айни кунда Бухоро вилоятида фаолият олиб боришмоқда. Қизларимиздан Фотиما оиласи билан хозирги кунда Англиянинг Манчестр шаҳрида истиқомат қилиб, шахар департаментида ҳисобчи вазифасида ишлаб келмоқда. Филология фанлари номзоди. Зухра эса Тошкент Давлат педиатрия институтини тугатган. Айни пайтда мазкур ўқув юртининг 2-госпитал педиатрия кафедраси доценти лавозимида ишлайди. 2004 йилда тиббиёт фанлари номзоди, шу кунларда

эса докторлик диссертациясини ҳимоя қилмоқда. 11 нафар набирамиз ва уч нафар эварамиз бор. Улар ҳам ота-оналари каби илмфан йўлидан кетмоқда. Насибахон Акрамова билан 51 йил давомида бахтли ҳаёт кечирдик. Ана шундай маданиятли рафиқам билан фахрланаман. У кишининг хотиралари мен ва фарзандларим қалбидан мангу ашайди.

Насибахон Акрамова билан жамоадор бўлган шогирдлари Азиза Ширинова ва Сайёра Муллаева устозлари хотирасига қуйидаги "Иродали, матонатли, тенги йўқ аёл" номи мувашшаҳни бағишлайдилар:

Нақадар олийжаноб оқила аёл,
Ажойиб хислатли, жафокаш аёл,
Сиз барчанинг кўнглини хушнуд этгансиз,
Иродали, матонатли тенги йўқ аёл.
Биз шогирдлар сиздан ибрат оламиз,
Азиз ўғитларингизга содиқ қоламиз,
Асраймиз қалбимизда Ҳожи онамиз,
Камтар инсон эдингиз, сиздай бўламиз.
Ранго-ранг гулларни севар эдингиз,
Агар хиром этсангиз, дунё маҳлиё,
Мунча ҳам нозиктаб, гўзал эдингиз,
Орасталик ҳам сизда, ҳам ибод-ҳаё,
Виждонли, иймонли, кўнгли Оллоҳда,
Неча йиллар ўтса-да, номингиз ўчмас,
Абадий ҳаётсиз, ҳеч ким унутмас.

Ҳа, ҳаётда ўзидан яхши ном қолдирган инсонлар ҳеч қачон унут бўлмайдилар. Насибахон Акрамова хотираси қалбларимизда абадийдир.

Ибодат СОАТОВА.

Воспоминание

ГРОЗДЬЯ ВИНОГРАДА

«Никогда не поднимайся на крышу, когда твой отец находится дома».

Народная мудрость

В народе очень много пословиц, особенно о семье. Согласно культуре народов Востока отец наравне с матерью считается в семье очень уважаемым человеком.

Родителей, как известно, не выбирают, но меня воспитывали родители отца. А мои мама и папа были студентами, и, чтобы, не прерывать учебу и, чтобы, не отстать от одноклассников оставили меня на воспитание бабушке. После окончания института мама родила детей, которых стала воспитывать сама. А я продолжала жить с бабушкой и дедушкой, которых и считала своими настоящими родителями. Я узнала правду о своем рождении, только когда мне исполнилось восемь лет. А папа велел мне называть, в сущности, совсем чужую мне женщину мамой. Любимой другой ребенок может быть обрадовался бы. А мне было больно и обидно...

Когда я училась в четвертом классе, родители забрав остальных детей, уехали в другой город. Я привыкла к бабушке, дедушке и другим родственникам, которых называла братьями и сестрами. Несмотря на житейские неурядицы, я всегда любила своего отца Жуманазара, по профессии врача-терапевта. И он в свою очередь, отвечал мне тем же, дарил книги и таким образом, привил любовь к чтению. С детства я мечтала стать журналистом, писать статьи в газету. Отец поддержал мое желание писать, но вот поступить в университет на факультет журналистики не позволил.

Одним словом, он распоря-

дился моей судьбой по своему. По его настоянию я поступила в медицинский институт. Даже дед не сумел переубедить его, и журналисткой я так и не стала, я приобрела профессию медика, работала участковым акушер-гинекологом в поликлинике и на отца не в обиде.

Папы Жуманазара нет в живых уже десять лет. Но я его не забыла. Не забыли его коллеги, соседи, пациенты. Он оказывал медицинскую помощь всем, кто в ней нуждался, никому никогда не отказывал, спасал безнадежных и тяжело больных. К нему приезжали за помощью из других городов и регионов. Эти люди до сих пор говорят, что он был хорошим человеком и замечательным специалистом.

Да, он остался в памяти людей таким каким был. Недавно, навещая своих родных в Ферганской долине, по дороге в такси я услышала одну песню про отца. Она затронула меня до глубины души, и у меня навернулись слезы на глазах. Давным давно думала написать про своего отца, и услышав эту песню мое намерение усилилось. Моя сестренка рассказывала, что во время поминок одна женщина громко плакала, рыдала, у нее лились слезы до конца церемонии и называла нашего отца «папой». Нигора моментально подумала о том, что как это может быть так, если первенцем в семье является Зулфия-опа (т.е. я). Увидев как она так плачет, сестренка задумалась: «А что если у отца была другая семья и эта женщина его дочь». Нигора еле сдержала себя до конца церемонии, потому что при людях не прилично было к ней подходить и спрашивать обо всем этом. Когда все же она спроси-

ла, то разрешились все ее сомнения. «Жуманазар-ака мне как отец. Он подготовил меня в институт. Когда я сдавала экзамены, он ждал меня сидя на скамейке для родителей и читал газеты, ожидая моего выхода с экзамена. Жуманазар-ака морально поддерживал меня. Благодаря ему я стала врачом. Я ему очень благодарна за это и никогда его не смогу забыть, он в моем сердце будет жить до конца моих дней». Вот так закончила рассказ незнакомая женщина – сирота (ее мама одна растила) про нашего отца. И был еще один случай. Приехали к нам домой врачи-пенсионеры из Ферганы, 5-6 человек, сокурсники папы, чтобы поговорить с ним. Они не были в курсе о его смерти. После того, как узнали горько плакали, мужчины пожилого возраста не могли сдерживать своих слез. И говорили нам, что он был душой компании. Мой братишка рассказывал мне по телефону, что приходил к нему в магазин один пожилой мужчина и долго смотрел на него. И братишка спросил у него, что в магазине ему нужно. А он вместо ответа, ответил вопросом: «А вы не сын ли доктора?» Когда услышал ответ у него на глазах появились слезы. И сказал моему брату, что мой отец был бесценным человеком. Оказывался много лет назад он работал в больнице сторожем. И как-то однажды у него заболела мать, и он у одного врача попросил, чтобы тот осмотрел его маму. А это врач сказал, что если этот человек хочет, чтобы он осмотрел ее, пусть приведет мать на прием. Обратился к другому врачу, и он сказал, что у него нет времени на это. Такими или иными предложениями

отказали ему 4 – 5 врачей. На шестой раз он обратился к моему отцу (прежде чем постучать в дверь его кабинета, думал, а что если этот тоже откажет). Погружаясь в сомнения, постучал в дверь. Вышел наш папа и сказал, что через пятнадцать минут заканчивается прием и он сможет пойти с ним к нему домой. Отец сделал осмотр и назначил его матери лекарства, попросил сходить в аптеку. Он принес все необходимые лекарства. И мой папа сделал сам инъекцию. Через четверть часа старушке стало лучше. Он смотрел на папу и думал про себя: «Отказались другие врачи, а он сразу же согласился. Пришел домой. Осмотрел. Назначил лечение. Даже две инъекции сам сделал моей больной матери. Как я могу отблагодарить его? Сколько дать денег, чтобы он был доволен мной». И тут же отец сказал ему: «Вы сейчас думаете сколько дать мне денег?» И этот человек удивился и так ответил: «Вы словно читаете мои мысли?» А отец ему говорит: «Я пришел не ради денег. Но войдя в дом, я уви-

дел у вас тут есть виноградники. Если вам не трудно принесите мне лестницу. Я всегда на базаре покупаю отборный виноград. Но у нас раньше лет 20 назад был свой виноградник, до сих пор я ни разу не сорвал своими руками виноград. И давно мечтал об этом». Этот дядя принес лестницу и отец своими руками сорвал виноград. И попросил, чтобы он его вымыл. Этот человек помыл виноград и принес отцу. Папа съел 5 – 6 виноградин.

Когда он собирался уходить этого мужчине стало очень не ловко. А отец тогда ему сказал: «Не думайте, что вы в неловком положении. Мне ваши деньги не нужны. Наоборот, это я должен вам сказать "спасибо" за то, что вы помогли осуществить мою мечту». И быстрыми шагами удалился.

Вот таким скромным и великодушным человеком был наш отец. И я горжусь тем, что я его дочь.

Зулфия АМИНОВА,
корреспондент газеты
«Улуг йул».

Давра суҳбати

ИШОНЧЛИ МЕҲНАТ МУҲОФАЗАСИ -
ФАОЛИЯТЛАР САМАРАДОРЛИГИ

Ҳаёт борки, инсон умрини фидокорона касб-қору ҳалол меҳнат безайди. Яъни, чинакам меҳнат инсонни комилликка етаклайди, жамиятдаги ўрнини белгилаб беради. Бу борада ҳозирга келиб бир қатор имтиёзлар яратилган. Аниқроғи, инсон кадр-қиммати инобатга олиниб, халқаро миқёсда меҳнат муҳофазасига асос солинган ва бу кун ҳар йили дунёнинг юздан ортиқ мамлакатидида "Бутунжаҳон меҳнатни муҳофаза қилиш кунини" сифатида кенг нишонланиб келинади, хусусан, мамлакатимизда ҳам.

Жумладан, шу йилнинг 28 апрель кунини Тошкент врачлар малакасини ошириш институтида мазкур сананинг жорий йилги шиори - "Ёш ходимларни қўллаб-қувватлаймиз" мавзусида ўтказилган давра суҳбати фикримиз тасдиғидир. Тадбирни Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш ходимлари касба уюшмаси Республика Кенгаши раиси Фарход Ханалиев кирриш сўзи билан очиб, ўтган йиллар мобайнида тизимда амалга оширилган ишлар, хусусан, меҳнатни муҳофаза қилишга оид малака ошириш ишлари, ҳудудларда кенг қамровли сайёр семинарлар ташкил қилинганлигини таъкидлади. Қолаверса, шу мақсадда

га қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда имтиёзлар ва компенсацияларни қўллаш ҳамда соҳага оид шу каби масалаларда тизимли ишлар изчил давом эттирилаётганлигига ҳам эътибор қаратди. Бундан ташқари, тизимда келгусида амалга оширилиши белгилаб олинган вазифаларга ҳам қисқача тўхталиб ўтди.

Айтиш керакки, юқори савида бўлиб ўтган давра суҳбатида меҳнат ходимлари, айниқса, ёшларга муносиб меҳнат шaroитини яратиб бериш, иш жойларидаги ходимлар саломатлигига салбий таъсир этувчи омилларни бартараф қилиш, самарали меҳнат фаолиятини таъминлашнинг ҳуқуқий асосларини янада мустаҳкамлаш, ёш мутахассисларни тайёрлаш каби долзарб вазифалар муҳокама қилинди. Шунингдек, тадбирда соғлиқни сақлаш тизимида меҳнатни муҳофаза

расидаги муҳим чора тадбирлар, ёш ходимлар меҳнатини муҳофаза қилишда тиббий кўрикларнинг ўрни, иш ўринларини меҳнат шaroитларининг хавфсизлигига қараб аттестациядан ўтказишга оид асосланган маърузалар иштирокчилар томонидан катта қизиқиш билан

янги - "Энг яхши ёш мутахассис" номинацияси киритилиб, шулар асосида ғолиблар аниқланди. Унга кўра, номинациялар бўйича Наманган вилояти Тўрақўрғон туман тиббиёт бirlашмаси - "Энг яхши корхона", Тошкент шаҳар Олмазор туман 17-сонли

тингланди. Йиғилиш давомида меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасида ёшларни қўллаб қувватлаш, уларга зарурий шарт-шaroит ва керакли имкониятларни яратиб бериш борасида Ўзбекистон касба уюшмалари томонидан Меҳнат муҳофазаси бўйича жамоат назоратини энг яхши ташкил этиш мақсадида "Энг яхши корхона, энг яхши касба уюшма қўмитаси, энг яхши вакили" номинациялари бўйича мунтазам кўрик-танлов ўтказиб келинаётган бўлса, жорий йилда ушбу низомига

оилавий поликлиникаси - "Энг яхши касба уюшма қўмитаси", Хазорасп туман тиббиёт бirlашмаси меҳнатни муҳофаза қилиш вакили Мансурбек Адамбаев - "Энг яхши вакили" ҳамда Навоий шаҳар тиббиёт бirlашмаси меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича мутахассиси Марям Халилова - "Меҳнат муҳофазаси бўйича ёш мутахассис" сифатида танлов ғолиби, деб эълон қилинди ва диплом ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Албатта, бу каби эзгу тадбирлар инсонлар меҳнатига бўлган рағбат ҳамда уларнинг касб фаолиятига бўлган эътибордир.

Ҳасан АБДУҒАНИЕВ,
Суратлар муаллифи Аҳром АБДУЛЛАЕВ.

БЛАГОДАРНОСТЬ
ЗА ТРУД

Мы, ветераны трудового фронта: Юрий Чиркунов, Тохир Ирисов, Шухрат Мансуров, Нина Осадчая, Николай Михеев хотим поздравить Главу нашего государства Шавката Миромоновича Мирзиёева с Днем памяти и почестей! Спасибо Вам за мирное небо над нашими головами, за спокойствие и стабильность в нашей стране. Также хотелось бы поздравить с этим прекрасным праздником министра здравоохранения Республики Узбекистана Алишера Шадманова, специалиста Минздрава Мухаррам Алимходжаева и коллектив редакции "Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш - Здравоохранение Узбекистана". Желает процветания, хорошего настроения, позитивного настроения и долгих лет трудовой жизни на благо нашего народа.

Меҳнати таҳсинга лойиқ

ИБРАТГА ТўЛА ҲАЁТ ЙўЛИ

Бу дунёда инсонлардан фақат яхши ном ва эзгу ишлар қолиши бор гап. Зеро, айтилган илик сўз, қилинган беминнат ёрдам унинг феъл-атворини ифодалаб, жамиятда ўз ўрнига эга бўлишига пойдевор яратади. Ўз касбининг моҳир устаси тажрибали жарроҳ Раҳимжон Алиев ҳам ана шундай кишилардан биридир.

Ўттиз йилдан буён тиббиёт соҳасида фаолият юритиб келаётган Раҳимжон Алиев ҳозирда Ургут тумани кўп тармоқли тиббиёт марказининг поликлиникасида ишламоқда. Тажрибали жарроҳнинг ўз тажрибаси бор, яъни бир неча йиллардан буён ушбу йўналишда фаолият олиб боришига қарамай, ўз устида мунтазам ишлаб, ҳамкасблари билан малака алмашади. Мақсад, беморларни дарддан фориқ қилишда янги, замонавий усулларни амалиётга татбиқ этиш. Малакали жарроҳ Раҳимжон Алиев бир неча шогирдларга касбининг сир-асрорларини ўргатиб, касалликни ташхислаш ва даволашда ўз

ёндашувлари билан ўртоқлашиб келмоқда. Буюк аллома Абу Али ибн Синонинг "Касалликнинг келтириб чиқарган сабабларини аниқлаш ва уларни йўқотиш орқали соғлиқни тиклашдан иборатдир" деган пурмаёно ҳикмати Алиевнинг фаолиятида дастуриламал бўлиб келмоқда. Чуқур билим, тадқиқот, тажриба эса уни ўз тақдирини билим билан боғлашга ундади. Ўз тажрибаси, касбига бўлган жонқуярлиги сабаб халқнинг дуосини олиб, эл орасида обрў қозониб, қанчадан-қанча беморлар қалбидан жой олиб, дардига малҳам бўлмоқда.

Айтиш керакки, тиббиётнинг барча

йўналиши, жумладан, жарроҳликда ҳам соҳа ходимидан масъулият ва юқори малакага эга бўлиш талаб этилади. Раҳимжон Алиев ҳам шундай мутахассислардандир. Оилада сеvimли ота, вафоли ёр бўлган Раҳимжон ака турмуш ўртоғи билан тўрт нафар фарзандини тарбиялаб, вояга етказди.

Бир сўз билан айтганда, олий тоифали жарроҳ Раҳимжон Алиев аҳоли саломатлигини асраш, уларни соғлом ҳаётга қайтаришда асло чарчамайди. Ўз ўрнида яқинлари, тиббиёт ходимлари, шогирдлари унга эҳтиром кўрсатиб, ибратга тўла ҳаёт йўли чарогон, эзгу мақсадлари амалга ошишини тилаб қолишади.

Узоқ ОМОНОВ,
Самарқанд вилояти,
Ургут тумани.

Газета
муассиси:
Ўзбекистон
Республикаси
Соғлиқни
сақлаш
вазирлиги

Бош муҳаррир
Баҳодир ЮСУПАЛИЕВ
Бош муҳаррир ўринбосари
Ибодат СОАТОВА

Газета ўзбек ва рус тилларида чоп этилади. Ҳафтанинг жума кунлари чиқади. Мақолалар кўчириб босилганда "O'zbekistonda sog'liqni saqlash - Здравоохранение Узбекистана" газетасидан олинди, деб кўрсатилиши шарт. Таҳририятга келган кўл ёзмаalar тахрир қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.

Манзилимиз: 100060, Тошкент шаҳри,
Истикбол кўчаси, 30-уй, 2-қават.
Тел/факс: 233-13-22, тел.: 233-57-73. Газета
Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот
агентлигида 2009 йилнинг 11 март кунини
рўйхатга олинган. Гувоҳнома рақами 0015.

Газета материаллари таҳририят
компьютер марказида
терилди ва саҳифаланди.

Адади 4682 нусха.
Буюртма Г-537.

Газета «ШАРҚ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида
чоп этилди. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Газета ҳажми 2 босма табоқ. Формати А3. Офсет усулида босилган.

Саҳифаловчи Бахтиёр ҚУШОҚОВ.

Босмахонага топшириш вақти - 20.00.